

Informatie- en participatieproces

17/09/2019

Plan d'Aménagement Directeur
Défense

Richtplan van aanleg
Defensie

Verloop van de vergadering

---

1. Voorstelling van perspective.brussels
2. Een richtplan van aanleg
3. Informatie- en participatiekader
4. Richtplan van aanleg ‘Defensie’
  - a) Lokalisatie en perimeter
  - b) Context
  - c) Diagnose
  - d) Ambities
5. Vragen – opmerkingen – suggesties van het publiek

perspective.brussels

- Administratie belast met ruimtelijke planning
- Initiator van de ontwikkelingsstrategie van het Brussels grondgebied
- Belast met
  - algemene directie
    - BMA, dienst Scholen, referent huisvesting
  - BISA
  - territoriale kennis
  - strategische en verordenende planning van het Brussels grondgebied

Stadsprojecten

✓ Kanaalgebied

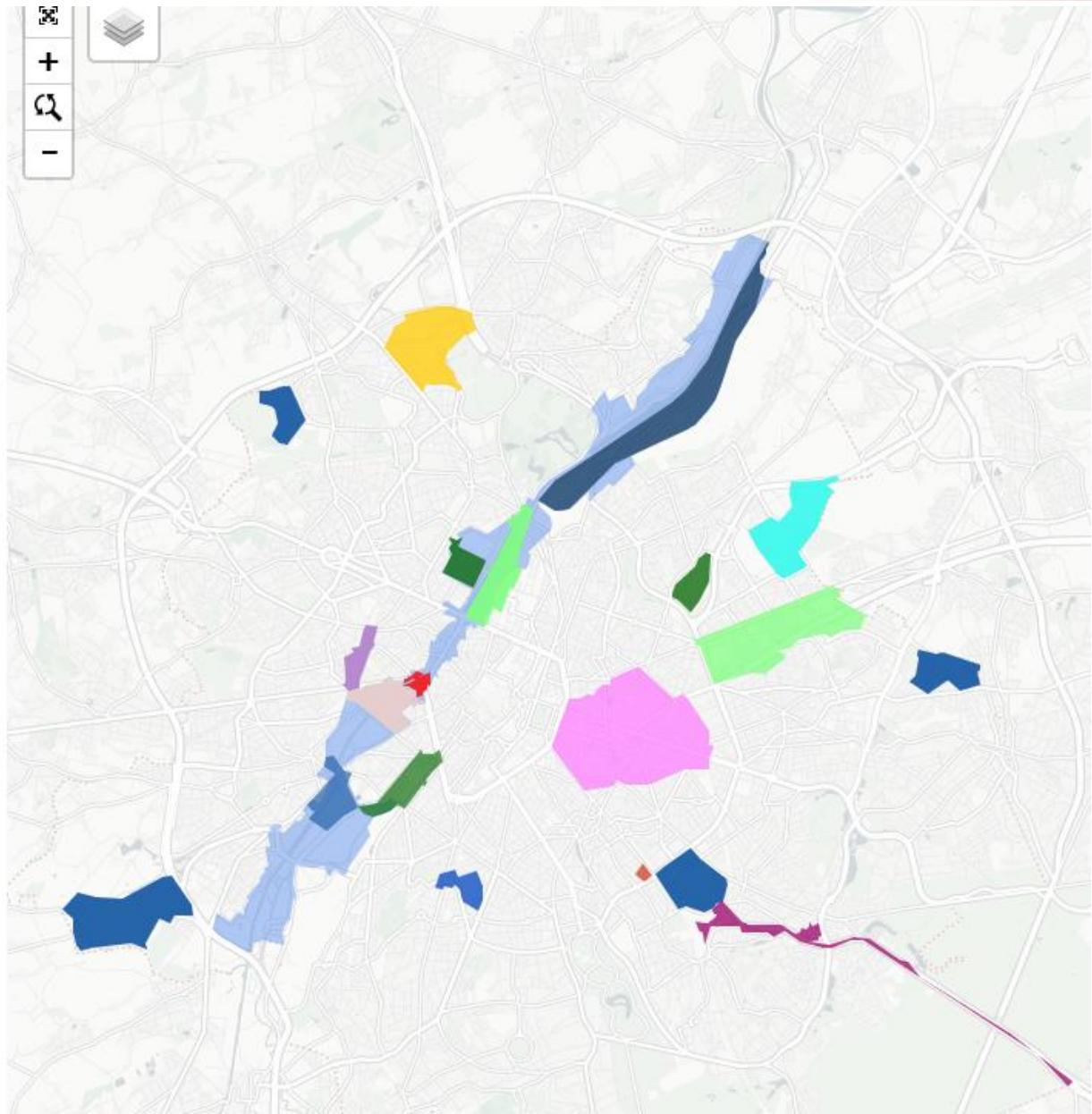
- Beeldkwaliteitsplan
- Thurn & Taxis
- Maximiliaan-Vergote
- Biestebroeck
- Heyvaert
- Ninoofsepoort
- Schaarbeek-Vorming

✓ Strategische polen

- Reyers
- Weststation
- Kazernes van Elsene - Usquare
- Josaphat
- Delta Herrmann-Debroux
- Europese wijk
- Zuidwijk
- Defensie-site
- Heizel
- Gevangenissen van Sint-Gillis en Vorst
- Universiteitscampussen

Interventieperimeters

- Zone voor Stedelijke Herwaardering (ZSH)
- Zone van Economische Uitbouw in de Stad (ZEUS)
- Stadsvernieuwingcontracten

Ruimtelijke strategie

- Verzekeren van de convergentie tussen geïdentificeerde noden van het Gewest en het ruimtelijk potentieel
  - Middellange en lange termijn
- Strategische instrumenten, verordenende instrumenten en strategisch/verordenende instrumenten
  - Lokale, gewestelijke en grootstedelijke schaal

Richtplan van aanleg : inhoud

Met name ...

- Programma van de bestemmingen
- Structuur van de wegen, de openbare ruimten en het landschap
- Kenmerken van de gebouwen
- Bescherming van het erfgoed
- Mobiliteit en parkeren

... een hybrid instrument

Richtplan van aanleg: effecten

- Strategisch luik
- Verordenend luik
- heft de tegengestelde verordenende bepalingen van het Gewestelijk Bestemmingsplan, Bijzondere Bestemmingsplannen, Stedenbouwkundige Verordeningen, Gewestelijke en Gemeentelijke Mobiliteitsplannen, Verkavelingsvergunningen op

Richtplan van aanleg: procedure

Voorafgaande Informatie- en participatiemaatregelen

Opmaak van het ontwerp van RPA en zijn Milieu-effectenrapport

Goedkeuring van het ontwerp van RPA in 1^e lezing door de Regering van het BHG

Openbaar onderzoek en advies van de adviesinstanties

Goedkeuring van het ontwerp van RPA in 2^e lezing door de Regering van het BHG en advies Raad van State

Goedkeuring van het RPA in 3^e lezing door de Regering van het BHG

Publicatie Belgisch Staatsblad & Inwerkingtreding van het RPA

Denk met ons mee !

Informatie- en participatieproces over de ontwerpen van RPA, **voorafgaand** aan de 1e goedkeuring van het ontwerp door de regering

Procedure georganiseerd door het regeringsbesluit van 3 mei 2018 :

1. ter **beschikkingstelling van informatie** (diagnose, uitdagingen, doelstellingen en beoogde perimeter)
2. minstens één **informatie- en participatievergadering**
3. mogelijkheid om **opmerkingen en suggesties** in te dienen binnen de 45 dagen
  - 15 dagen voor de participatievergadering
  - 30 dagen na de participatievergadering
4. Verplichting voor de Regering om afwijkingen van de opmerkingen te motiveren

Denk met ons mee !

PERMANENCES du 2 septembre au 17 octobre 2019

Sur www.perspective.brussels

Chez **perspective**, rue de Namur 59, 1000 Bruxelles

Les mercredis, de 13h30 à 16h30

Les jeudis, de 17h à 19h (uniquement sur rendez-vous)

Les vendredis, de 9h30 à 12h30

À la Ville de Bruxelles, bd. Anspach 6, 1000 Bruxelles

Le mardi 8 octobre, de 9h à 11h30

À la commune d'Evere, sq. Hoedemaekers 10, 1140 Bruxelles

Le mardi 24 septembre, de 17h à 19h30

CONTACT

courriel : defense@perspective.brussels

courrier : **perspective.brussels**, Département
Stratégie, rue de Namur 59, 1000 Bruxelles

Informations complémentaires, prises de rendez-vous,
invitations à la réunion publique :

www.perspective.brussels

Éditeur responsable / Verantwoordelijke uitgever: Christophe Coll, Directeur général / Directeur-général
rue de Namur / Naamsestraat 59 - 1000 Bruxelles / Brussel

INFOPUNTEN vanaf 2 september tot 17 oktober 2019

Op www.perspective.brussels

Bij **perspective**, Naamsestraat 59, 1000 Brussel

Elke woensdag, van 13u30 tot 16u30

Elke donderdag, van 17u tot 19u (enkel op afspraak)

Elke vrijdag, van 9u30 tot 12u30

In de Stad Brussel, Anspachlaan 6, 1000 Brussel

Dinsdag 8 oktober, van 9u tot 11u30

In de gemeente Evere, sq. Hoedemaekers 10, 1140 Brussel

Dinsdag 24 september, van 17u tot 19u30

CONTACT

e-mail : defensie@perspective.brussels

postadres : **perspective.brussels**, Departement
Strategie, Naamsestraat 59, 1000 Brussel

Voor bijkomende informatie, het maken van een afspraak of
uitnodigingen voor de openbare vergadering :

www.perspective.brussels

Denk met ons mee !

Alle info via : **www.perspective.brussels**

Vanaf 2 september tot 17 oktober 2019, kunt u ons ook uw opmerkingen en suggesties sturen :

Op www.perspective.brussels

Bij perspective, Naamsestraat 59, 1000 Brussel

Elke woensdag, van 13u30 tot 16u30

Elke donderdag, van 17u tot 19u (enkel op afspraak)

Elke vrijdag, van 9u30 tot 12u30

In de Stad Brussel, Anspachlaan 6, 1000 Brussel

Dinsdag 8 oktober, van 9u tot 11u30

Voor bijkomende informatie, het maken van een afspraak of uitnodigingen voor de openbare vergadering :

e-mail : heizel@perspective.brussels

postadres : perspective.brussels, Departement

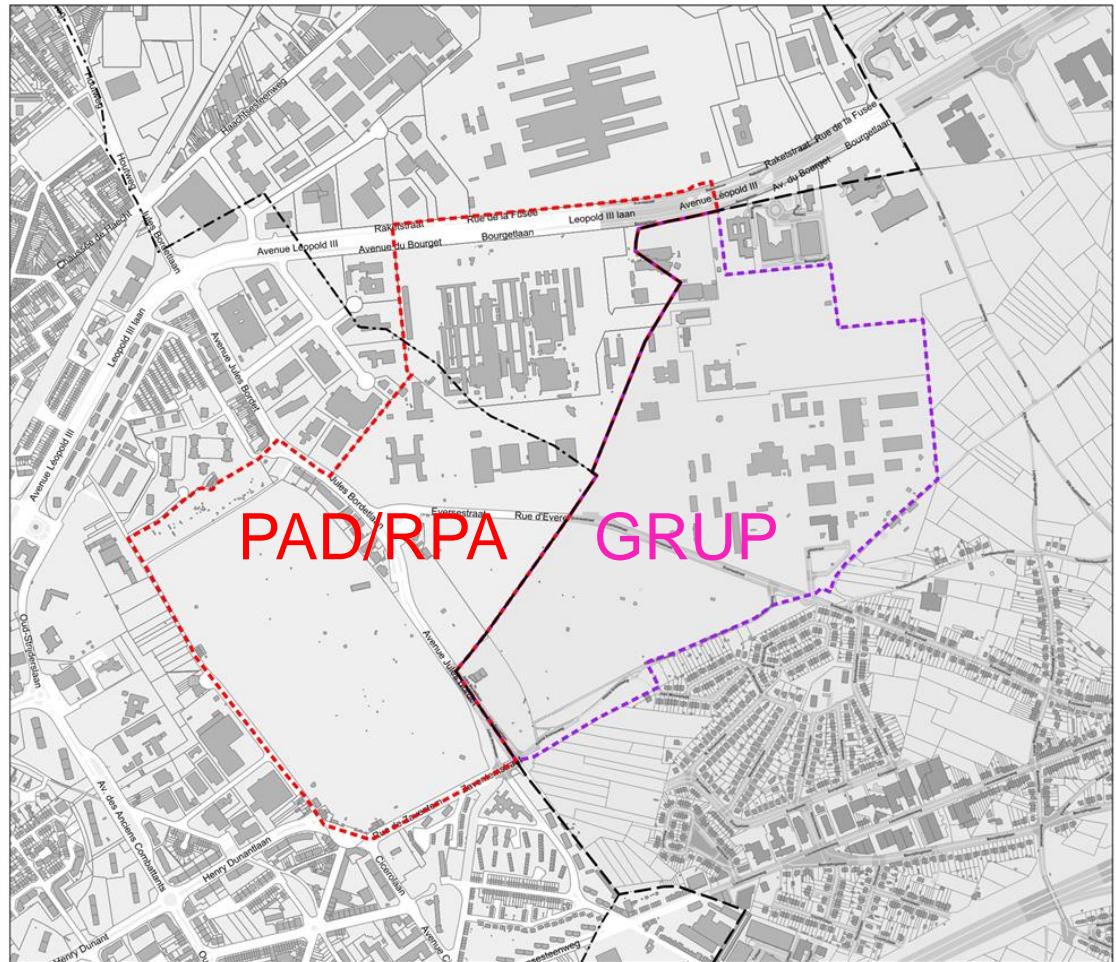
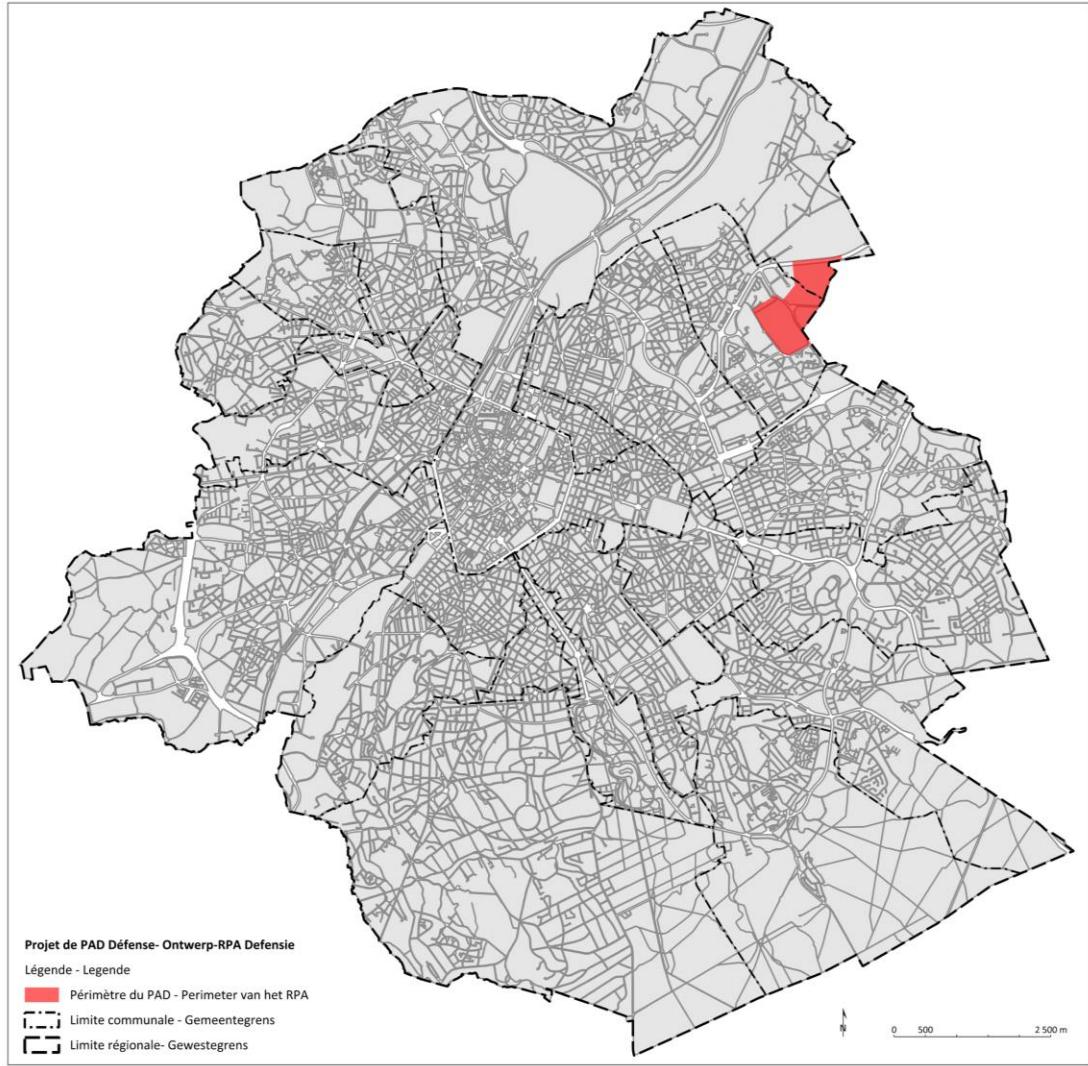
Strategie, Naamsestraat 59, 1000 Brussel

Plan d'Aménagement Directeur Défense

Richtplan van aanleg Defensie

Localisation et périmètre

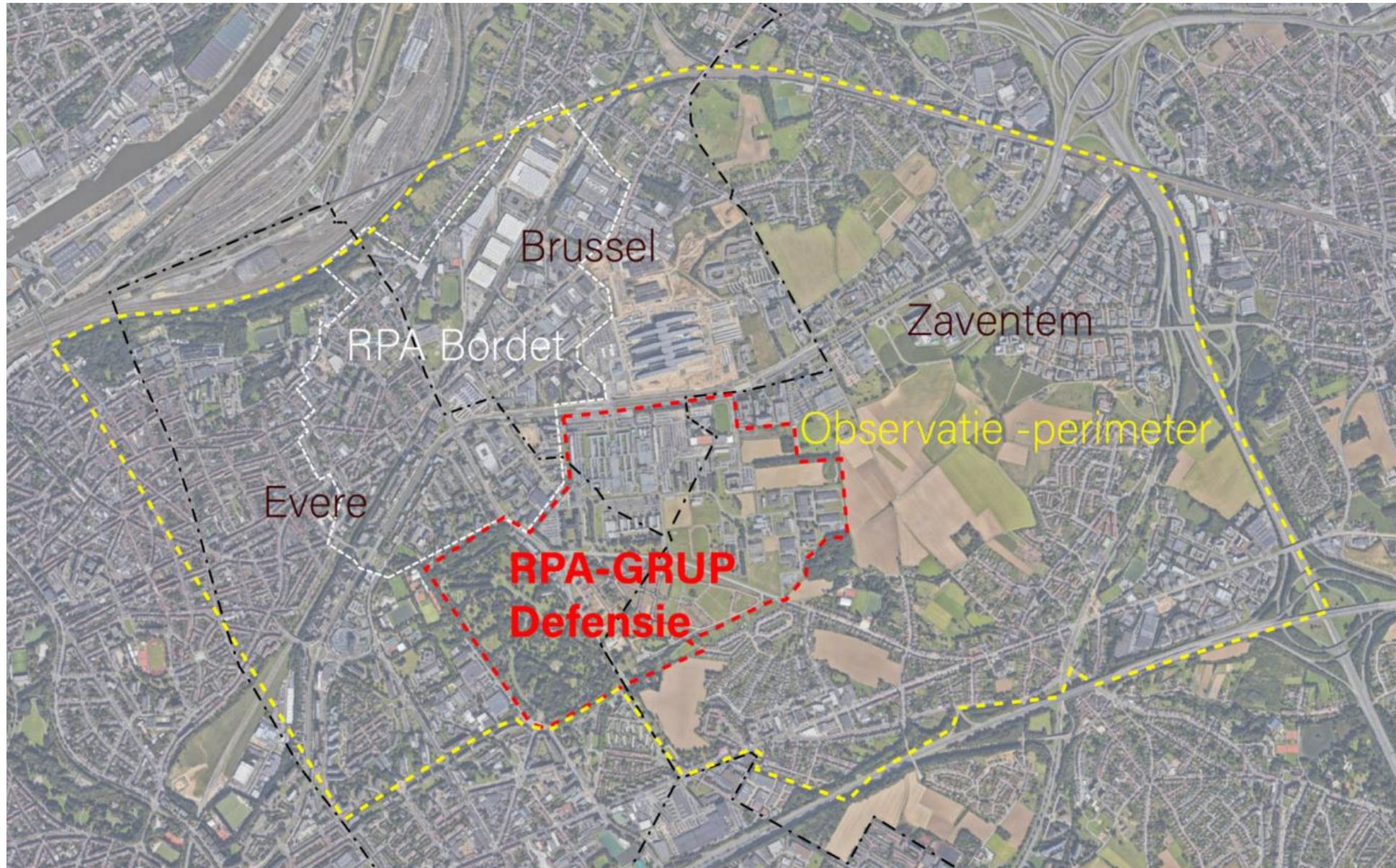

Contexte: accord inter-régional

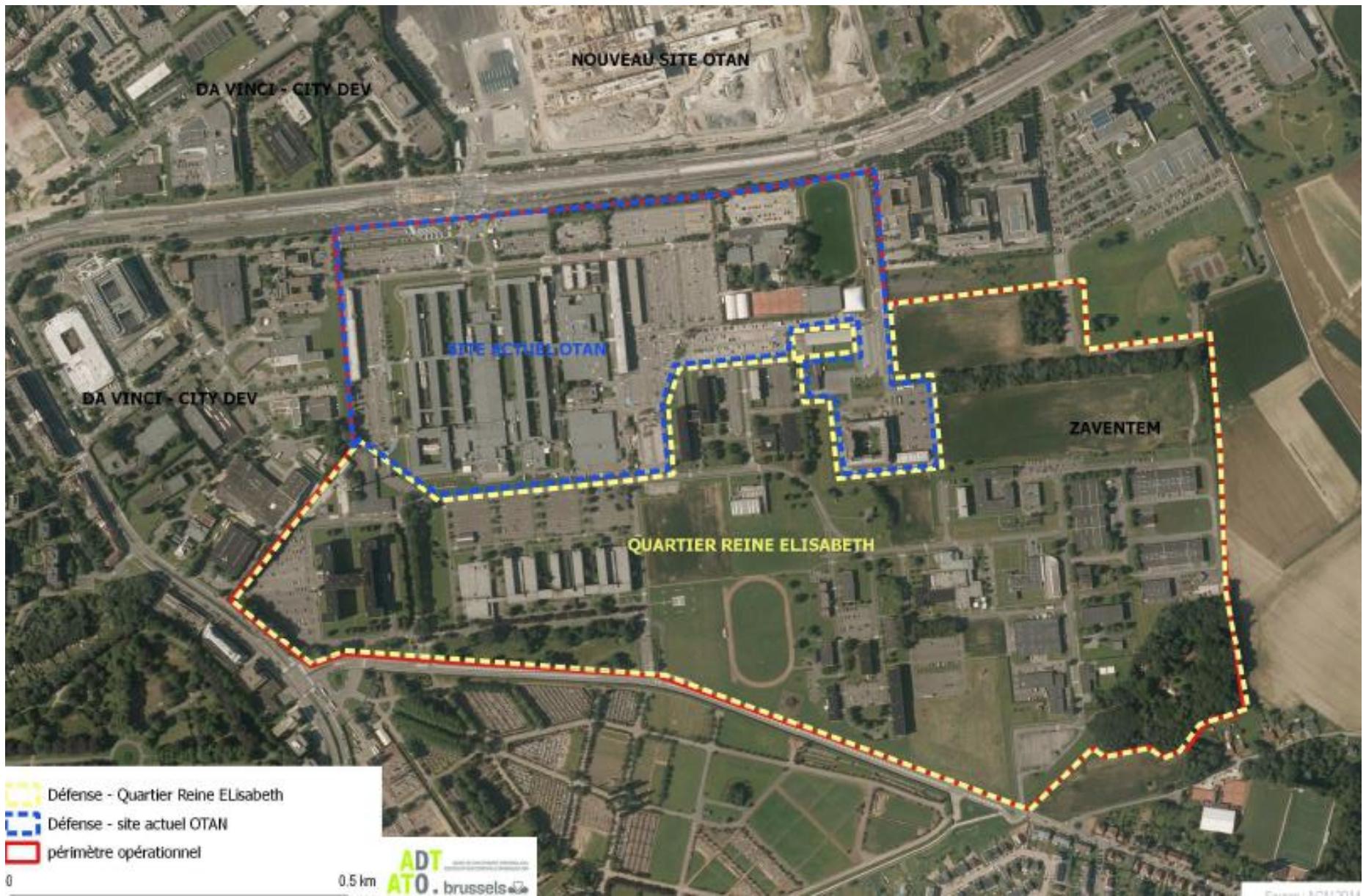
- Samenwerkingsakkoord Brussels en Vlaams Gewest, 24/05/2019
‘Gecoördineerde opmaak RPA en GRUP voor de Defensie-site en omgeving’
- Opmaak RPA en GRUP: startnota / strategische visie: juni 2020

Procedure Vlaams gewest	Procedure Brussels gewest
	Participatie-moment (september 2019)
Start- en proces-nota (6 maanden)	Strategische visie
Goedkeuring VR	Voorlegging BHR
Publieke raadpleging (60 dagen)	Publiek informeren
Scoping- en proces-nota (6 maanden)	Strategisch visie
Voorontwerp GRUP + Ontwerp-MER	Voorontwerp RPA + Ontwerp-MER
Adviesvraag + plenaire vergadering	
Ontwerp GRUP + MER	Ontwerp RPA + MER
	Advies GCTO
Goedkeuring VR	Goedkeuring BHR (1 ^e lezing)
Openbaar onderzoek	Openbaar onderzoek + instanties en GOC
GRUP	RPA
Goedkeuring VR	Goedkeuring BHR (2 ^e lezing)
	Raad van State
	Goedkeuring BHR (3 ^e lezing)
Publicatie	Publicatie

Contexte: PAD Bordet, PAD/GRUP Défense

Contexte: site Défense: 90 ha: = ex-Otan + QRE + Z

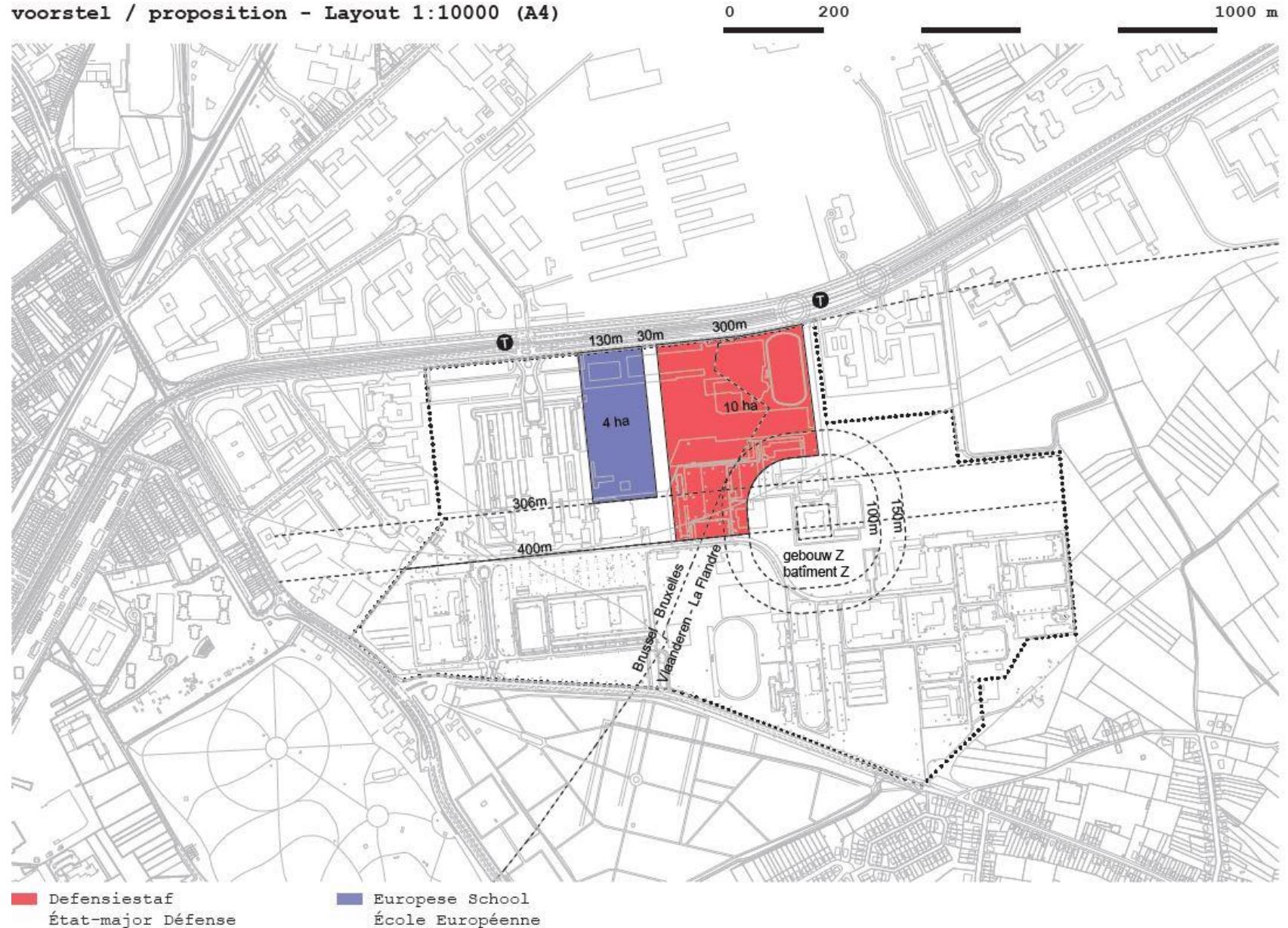

Contexte: études, accords

- Definitie-studie ‘ex-NATO’: diagnostiek (2015) + OO (1010 AU)
<https://perspective.brussels/nl/stadsprojecten/strategische-polten/defensie-site>
- Economische studie ‘Leopold 3-laan’ (IBM-Arcadis)
<https://brussels.topnoordrand.be/nl/werf-2-europese-boulevard>
- Open ruimte-netwerk in en rond Brussel
<https://brussels.topnoordrand.be/nl/werven/groen-netwerk>
- Samenwerkingsakkoord: Federaal + Brussels en Vlaams gewest, 29/5/2019
  - inplantings-zones ‘HK Defensie’ en ‘5^e EU-school’
  - stedenbouwkundig ontwikkelingsprincipe voor de site: 400 m stedelijk + landschap
- Fiches de lot ‘HK Defensie’ en ‘EU-school’ (1010 AU)
  - 2022: indienen vergunningen

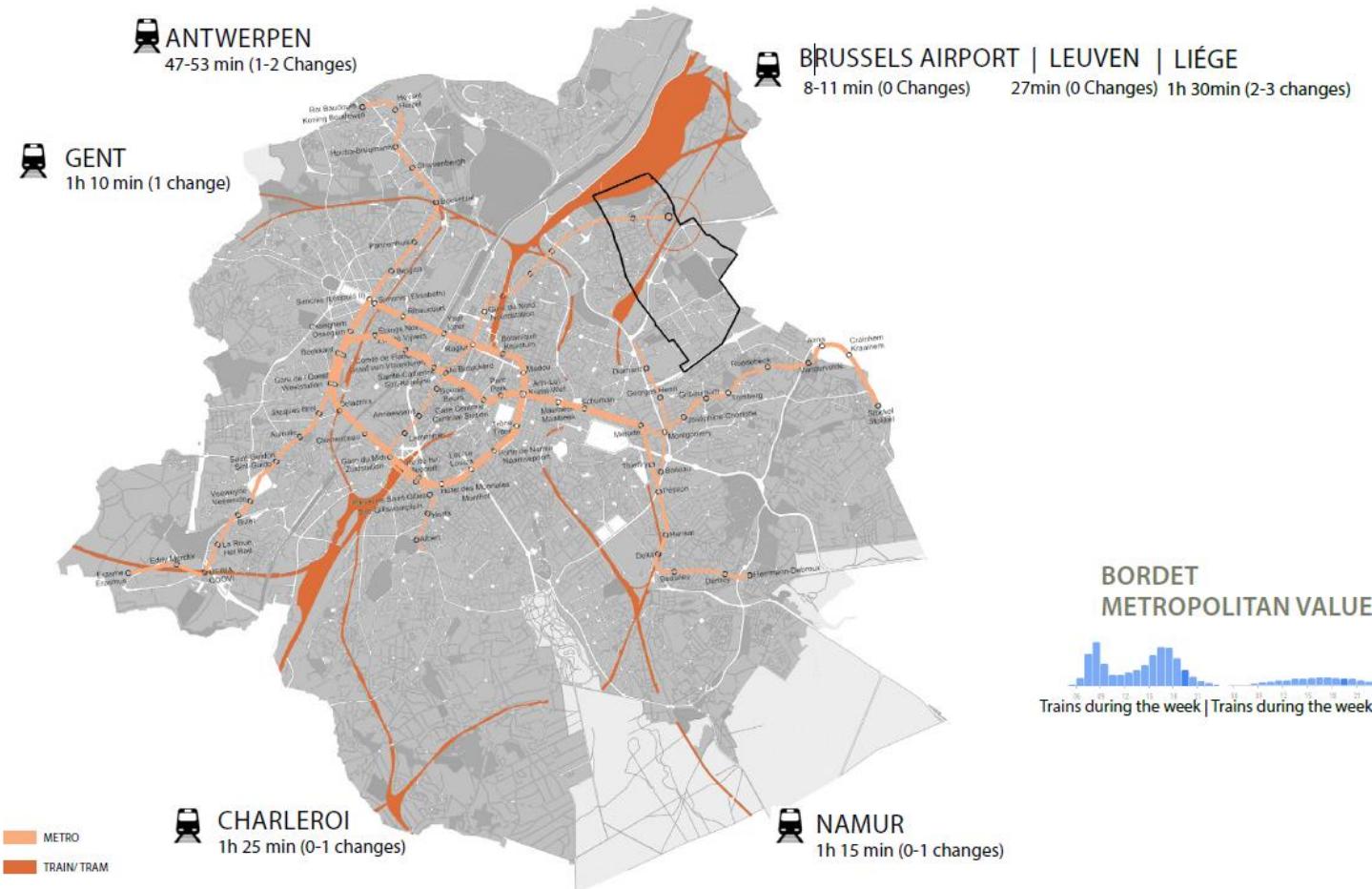
Contexte: ‘accord de coopération fédéral’

Diagnostic / Diagnose: accessibilité

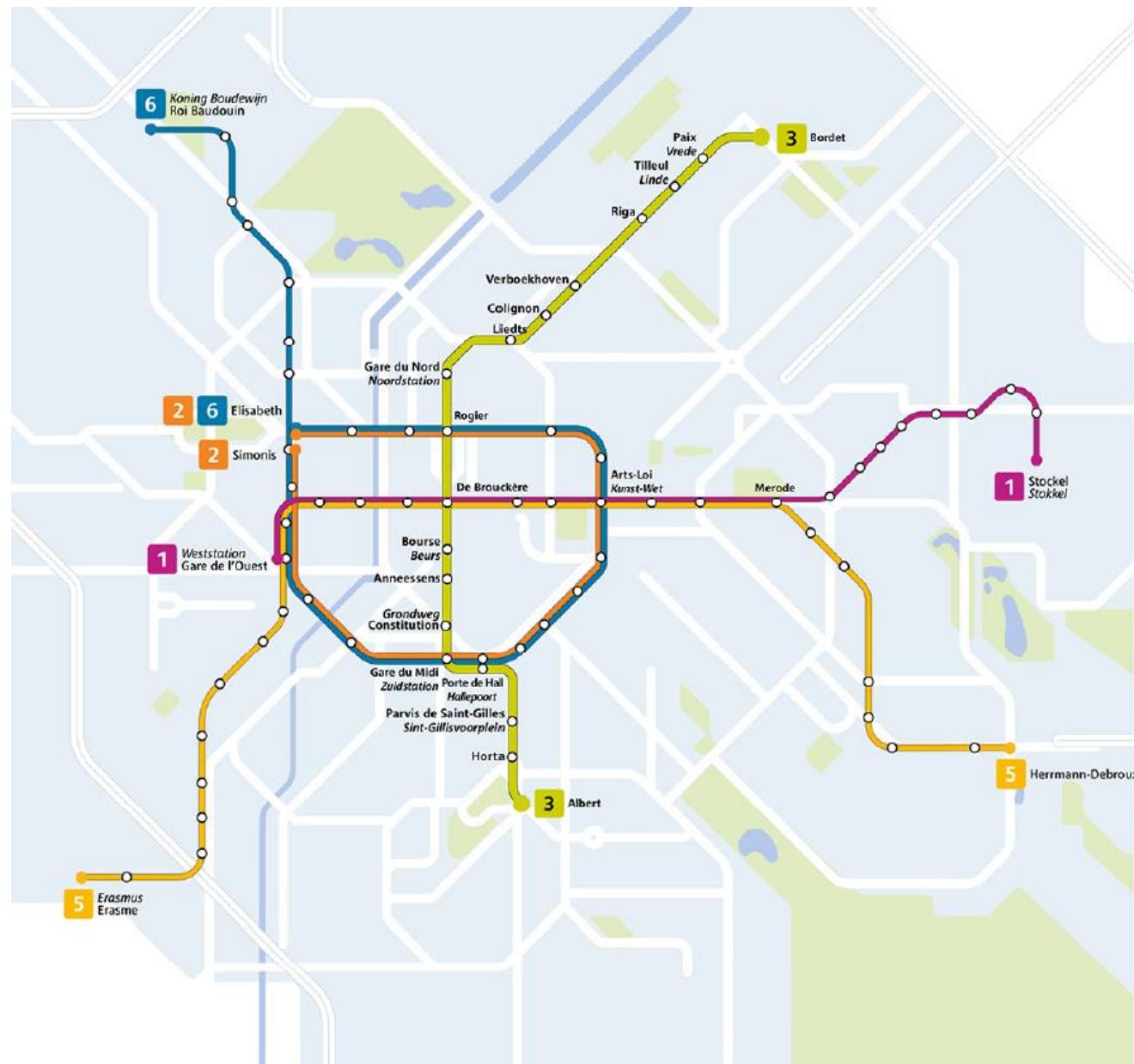
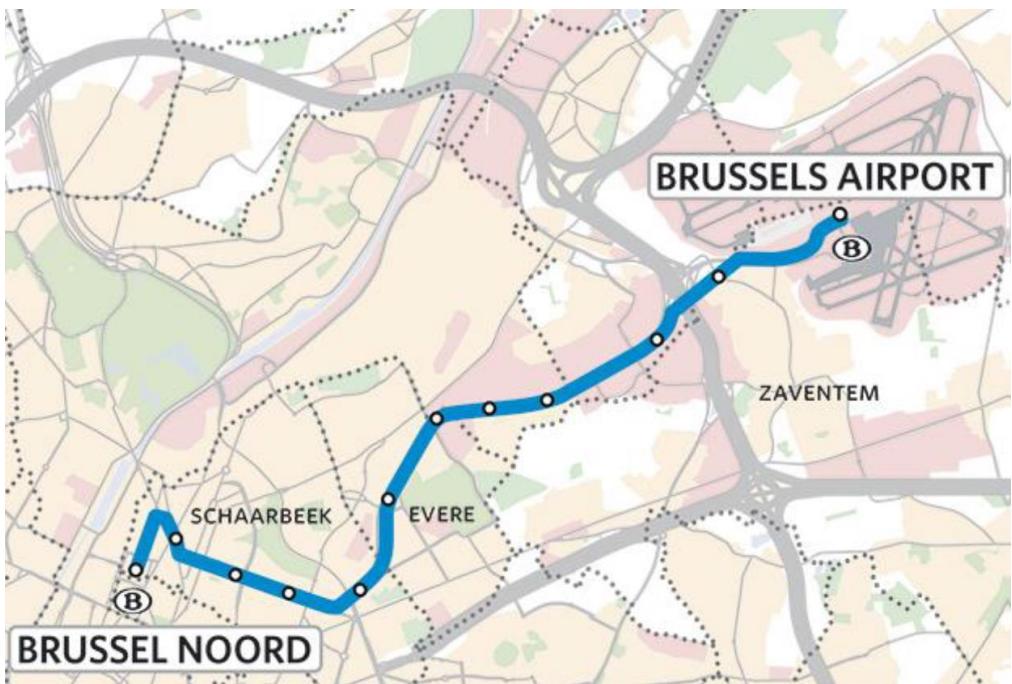
	STIB	DE LIJN
TRAM :	2 lignes : 55 (Rogier Da Vinci), 62 (Cimetière de Jette- Eurocontrol)	
BUS :	9 lignes : 12, 21, 45, 59, 63, 65, 69, 69, 80	6 lignes : 270 Brussel – Keerbergen, 271 Brussel – Kampenhout, 272 Brussel – Zaventem, 470 Brussel – Haacht, 471 Brussel – Zaventem, 620 Anderlecht – Zaventem

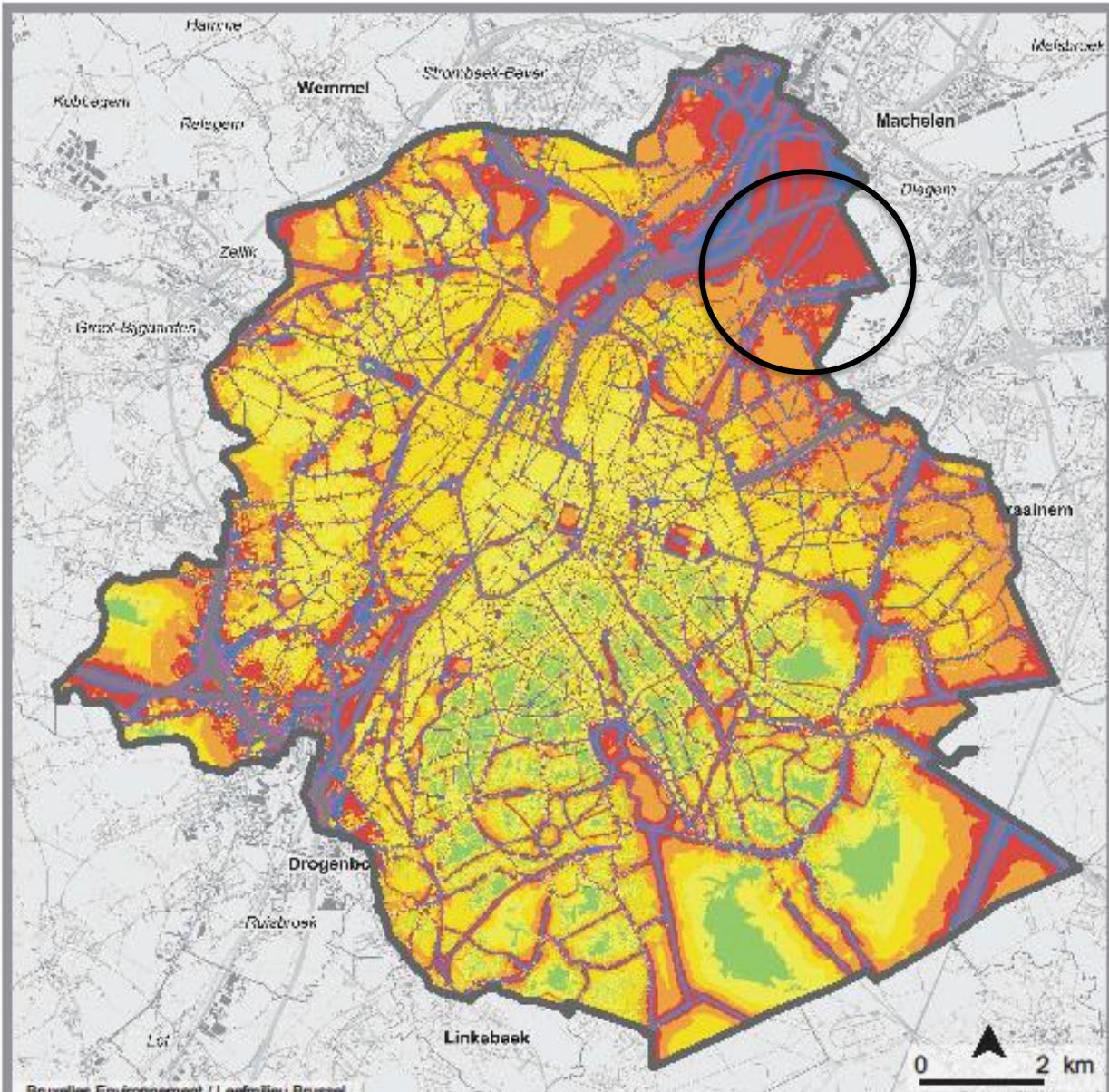
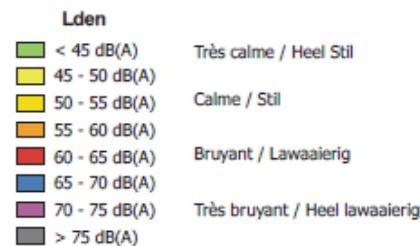
Diagnostic / Diagnose: mobilité

Geplande OV projecten- Projets TC:

- Tram 62 → Brussels Airport
- Metro Noord (2028)

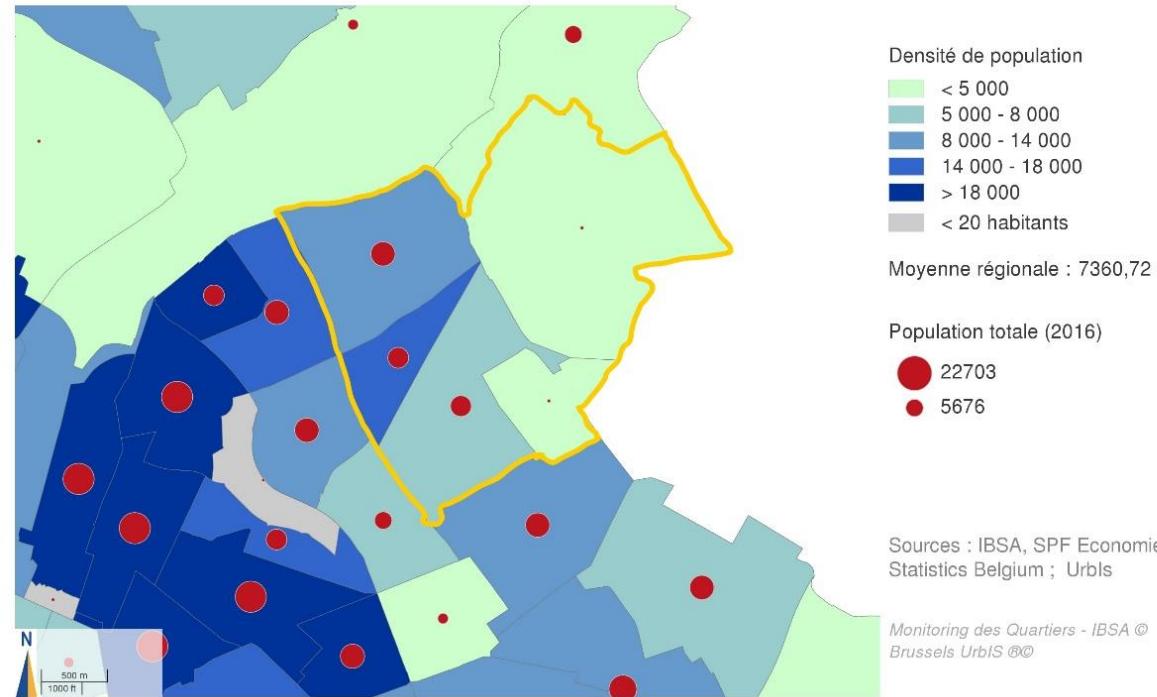

Diagnostic / Diagnose: environnement

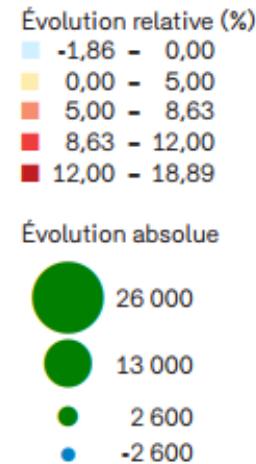

Diagnostic / Diagnose: population

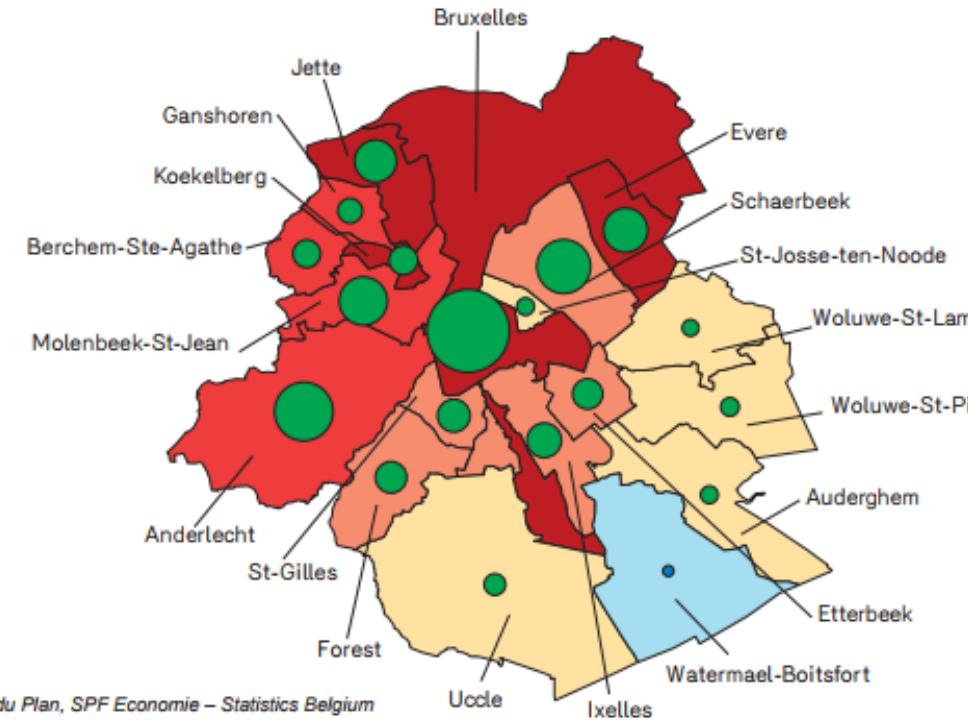
Densité de population 2016 (hab/km²)

Evolution démographique 2015-2025

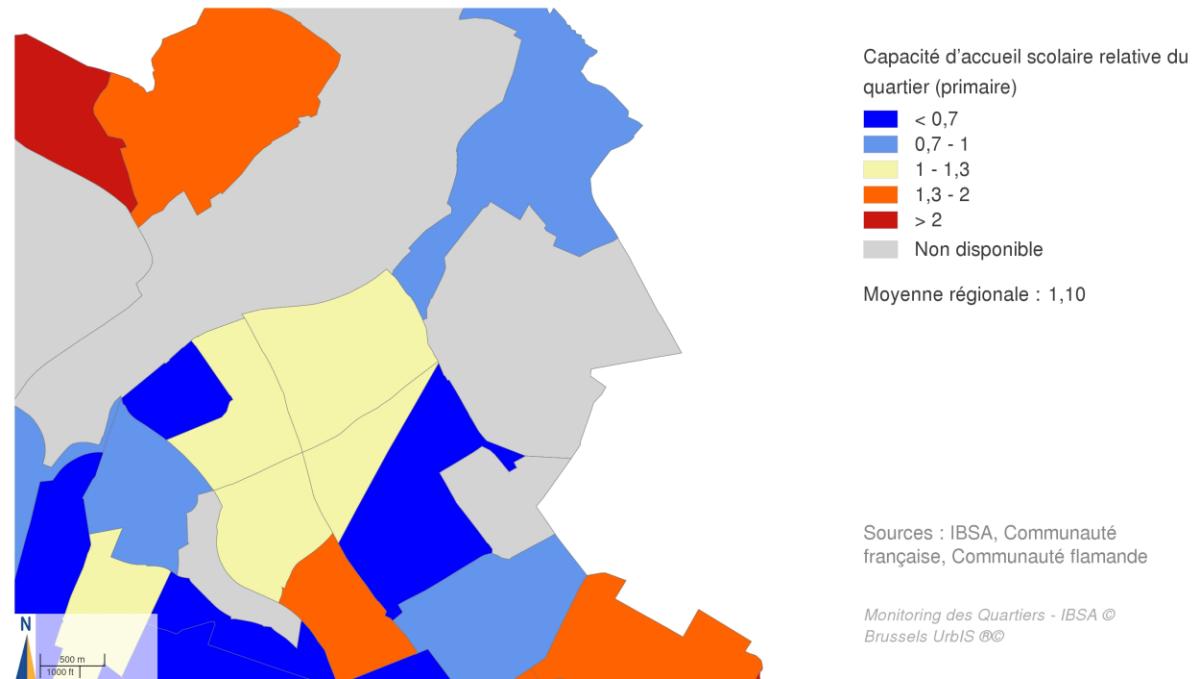

Source: IBSA, Bureau fédéral du Plan, SPF Economie – Statistics Belgium

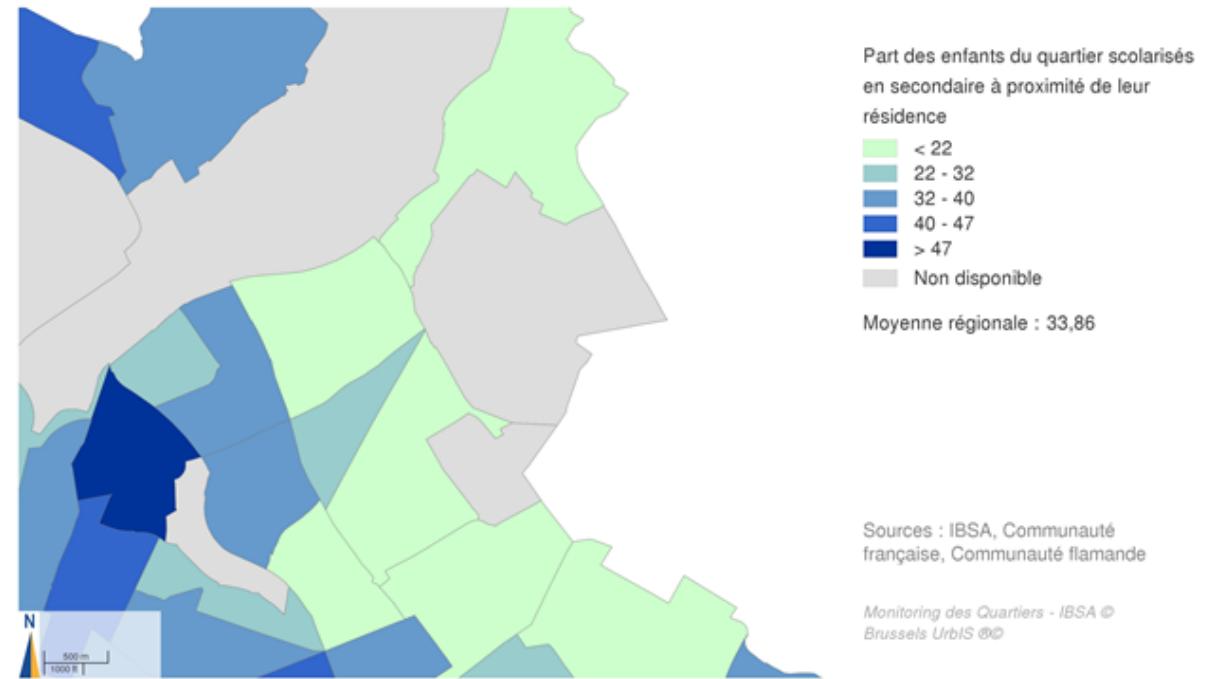

Diagnostic / Diagnose: enseignement

Capacité d'accueil scolaire relative du quartier (primaire) 2016-2017 (nb d'élèves/nb enfants)

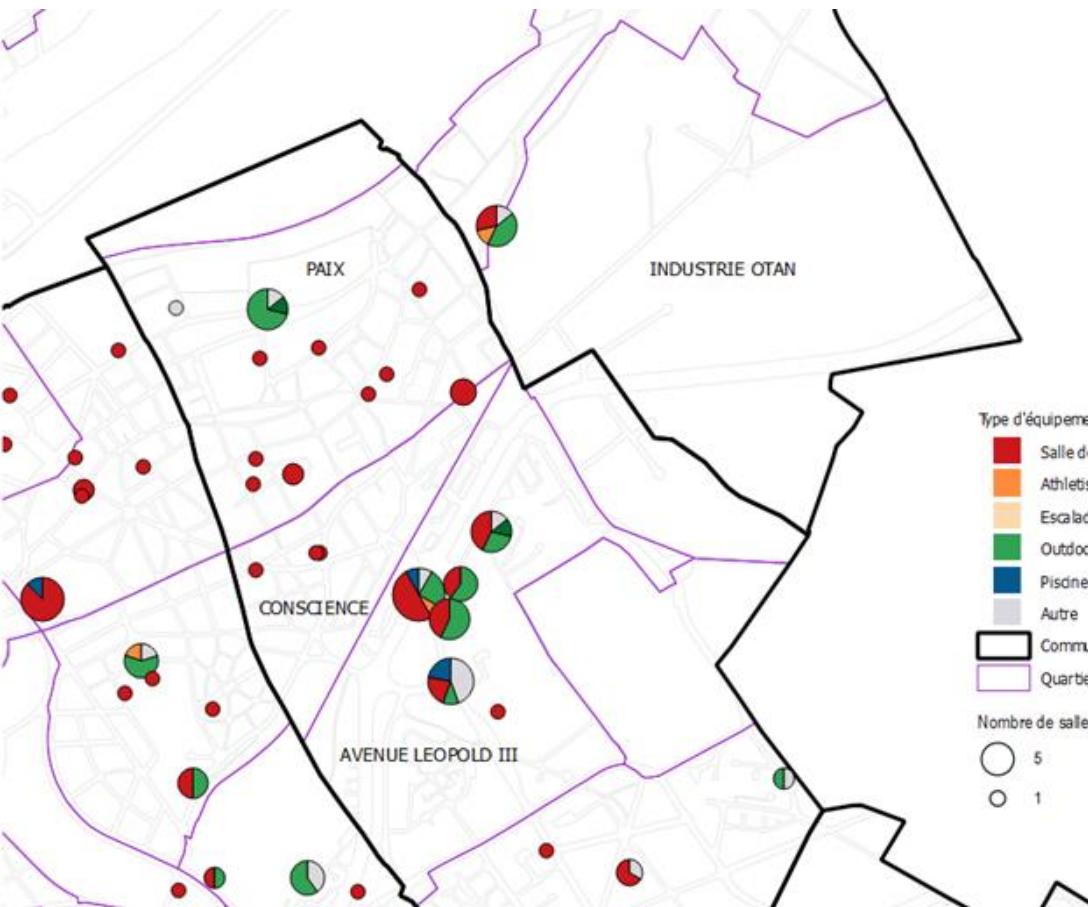

Part des enfants du quartier scolarisés en secondaire à proximité de leur résidence 2016-2017 (%)

Diagnostic / Diagnose: équipements

Equipements sportifs-sportvoorzieningen

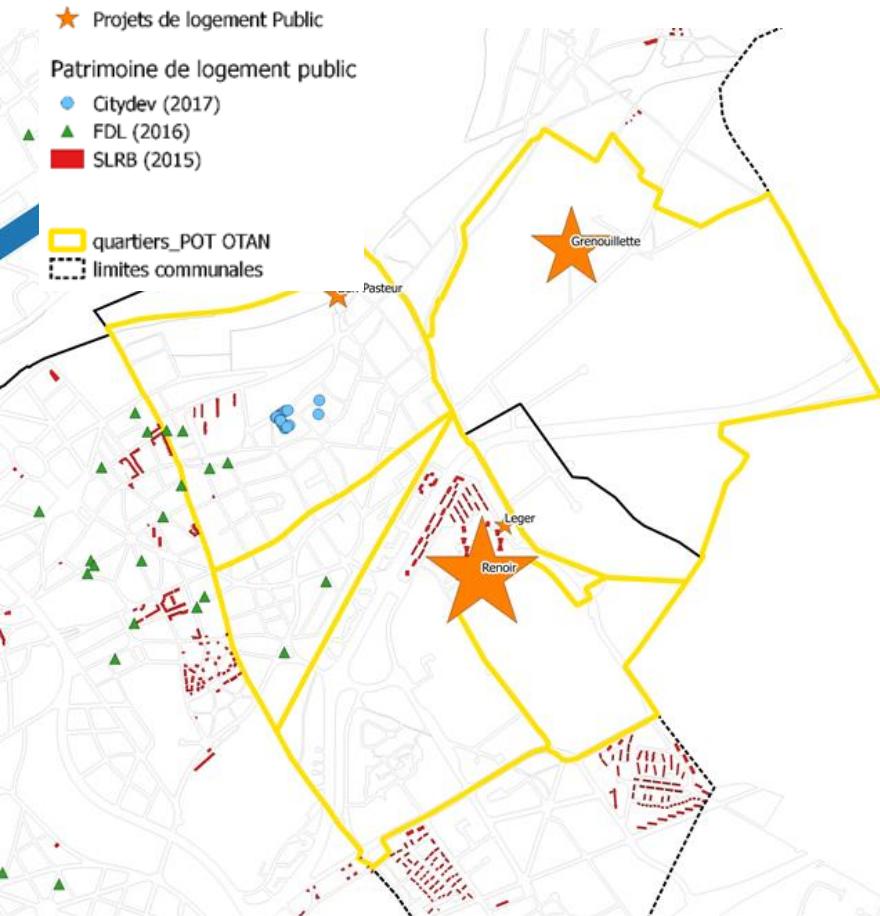

Culturele infrastructuur- équipements culturels

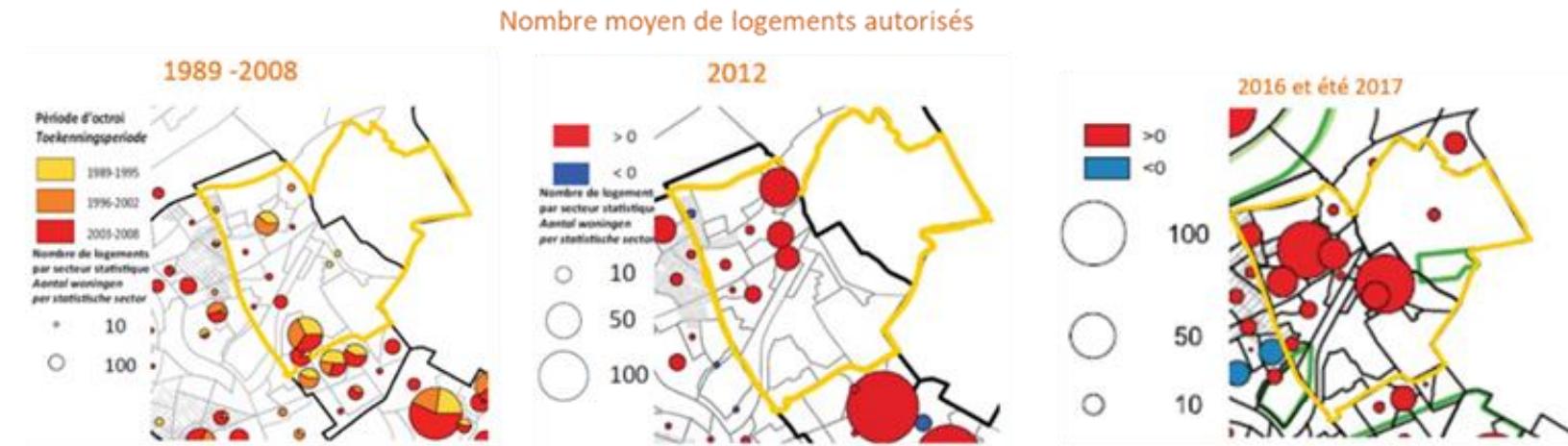

Diagnostic / Diagnose: logements

Logement public-publieke huisvesting

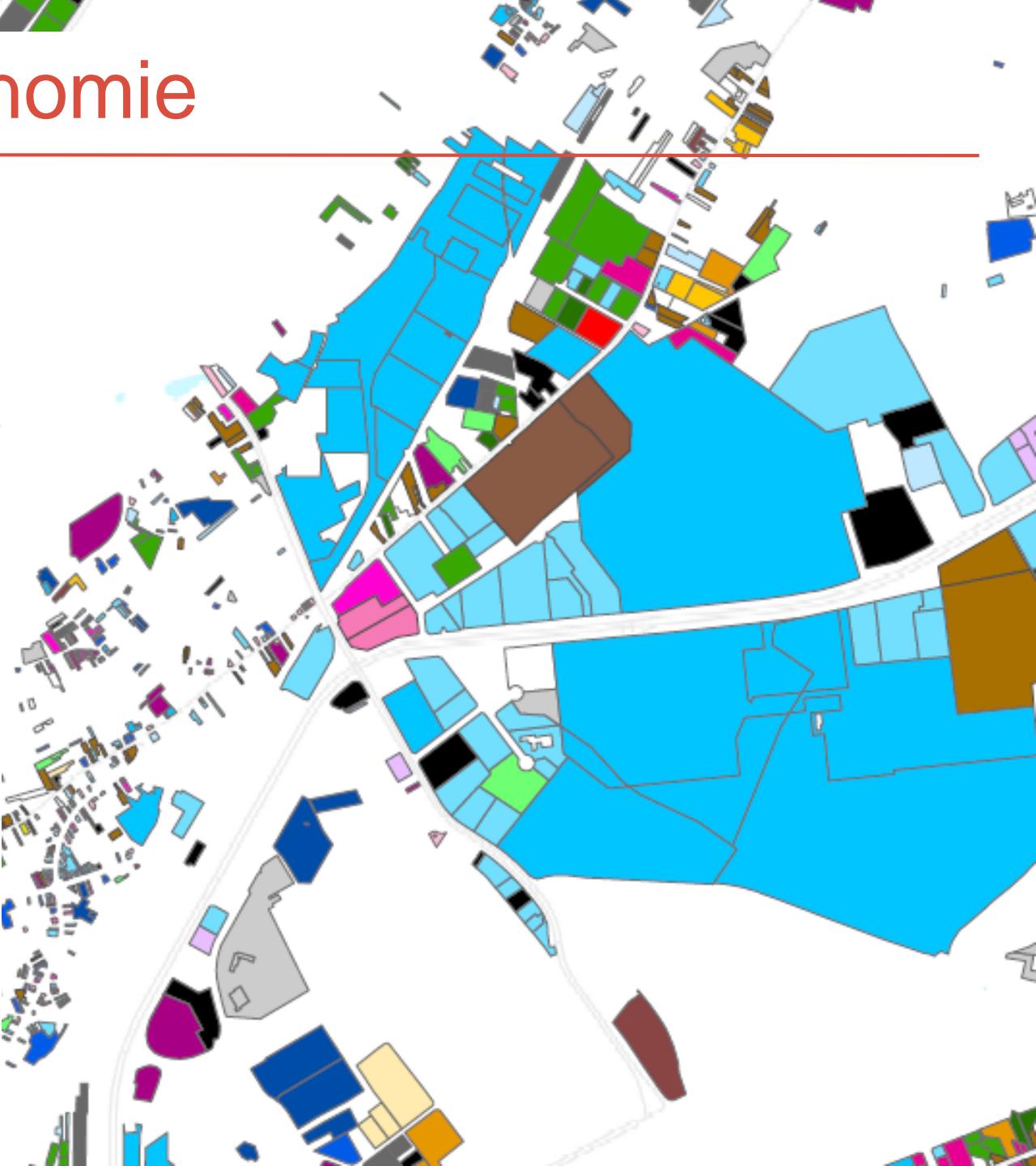

Production - logements « classiques »- Productie woningen

Source: Observatoire des permis logement

Diagnostic / Diagnose: économie

Diagnostic / Diagnose: économie

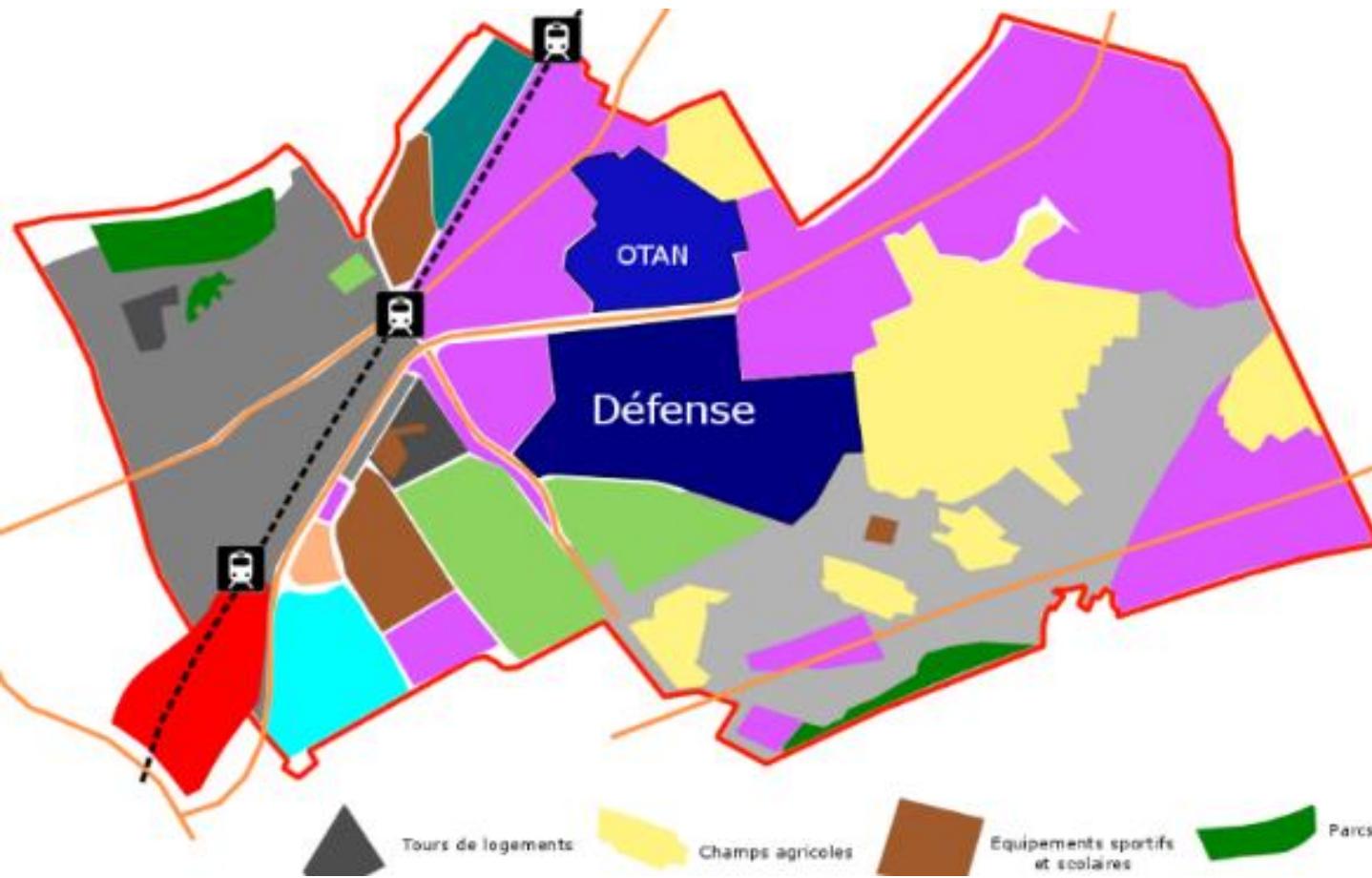

Economische studie 'Leopold 3-laan' (IBM-Arcadis)

<https://brussels.topnoordrand.be/nl/werf-2-europese-boulevard>

- *idéalement: attirer de grands projets d'investissement au sein de groupes prometteurs (p. ex. un développement qui combine un siège social européen ou mondial / une fonction commerciale / des services avec la R&D / une production à haute valeur ajoutée)*
- *l'opportunité spécifique de ce site consiste à offrir, en raison de son caractère public, une opportunité de développement directe à un ou plusieurs grands investisseurs-utilisateurs finaux*
- *en outre, cette zone offre la possibilité de s'attaquer aux pénuries de l'offre socio-économique à l'intérieur du périmètre (institution de recherche et d'éducation sectorielle, en l'occurrence axée sur les formations ICT, en tant que catalyseur)*

Ambition: create metropolitan identities

Work on 3 metropolitan identities

1. international boulevard
2. metropolitan landscape
3. active network

+ synergies

enclaves, sprawl : no urbanity, no landscape

limit footprint, raise landscape quality, from car to public and active mobility

Ambition: boulevard + landscape + network

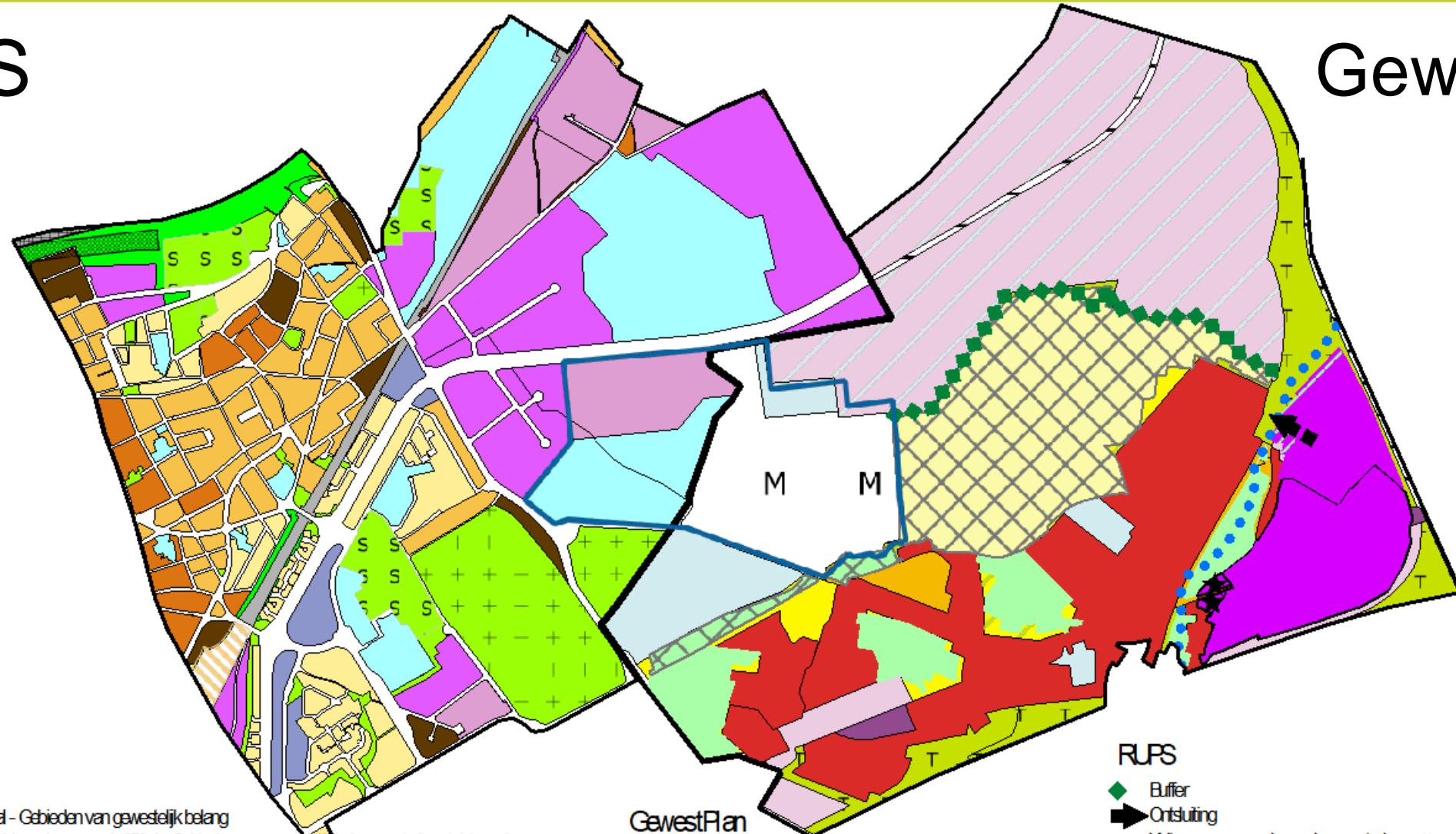

Ambition: boulevard + landscape

AFFECTATIONS-BESTEMMINGEN

PRAS

Gewestplan

PRAS

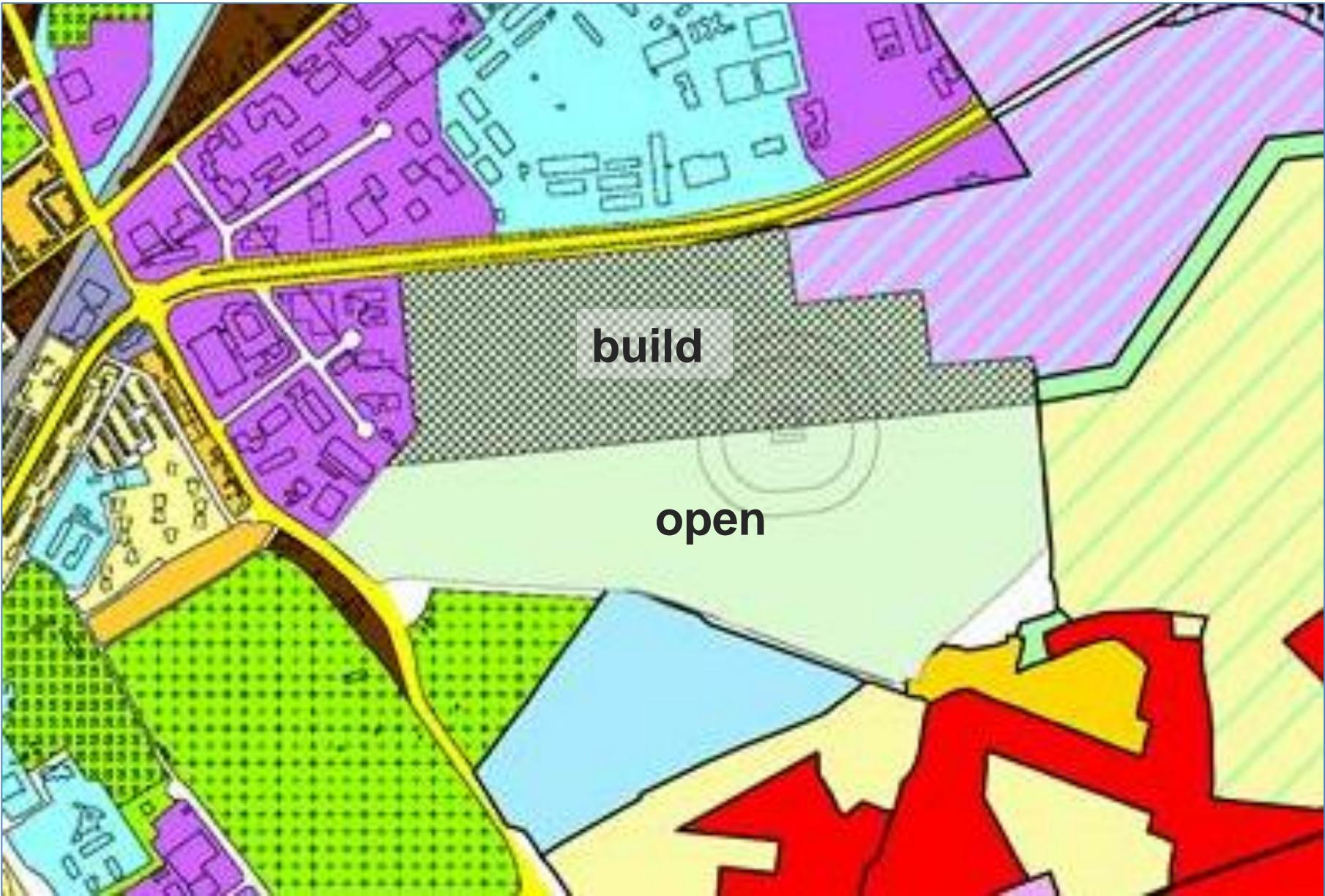
- Zichées - GOHEWS
- Zones d'intérêt régional - Gebieden van gewestelijk belang
- Zones d'intérêt régional à aménagement différencié - Gebieden van gewestelijk belang met uitgestelde aanleg
- Zones d'habitation à prédominance résidentielle - Woongebieden met residentieel karakter
- Zones d'habitation - Typische woongebieden

GewestPlan

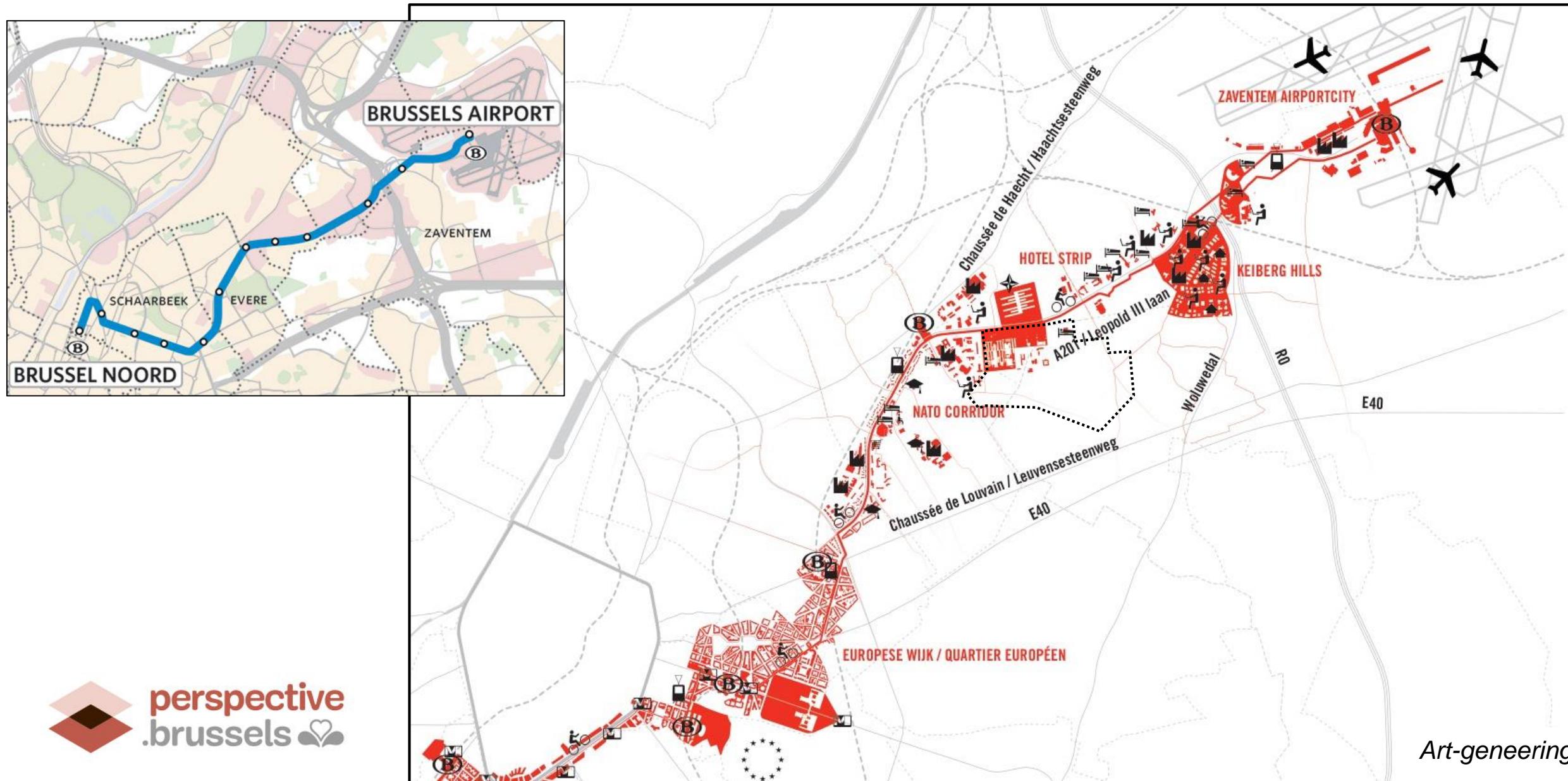
- woongebieden
- wonuithoudingsgebieden

Ambition: boulevard + landscape

Ambition: Leopold 3, international blvd.

Ambition: Leopold 3, park blvd.

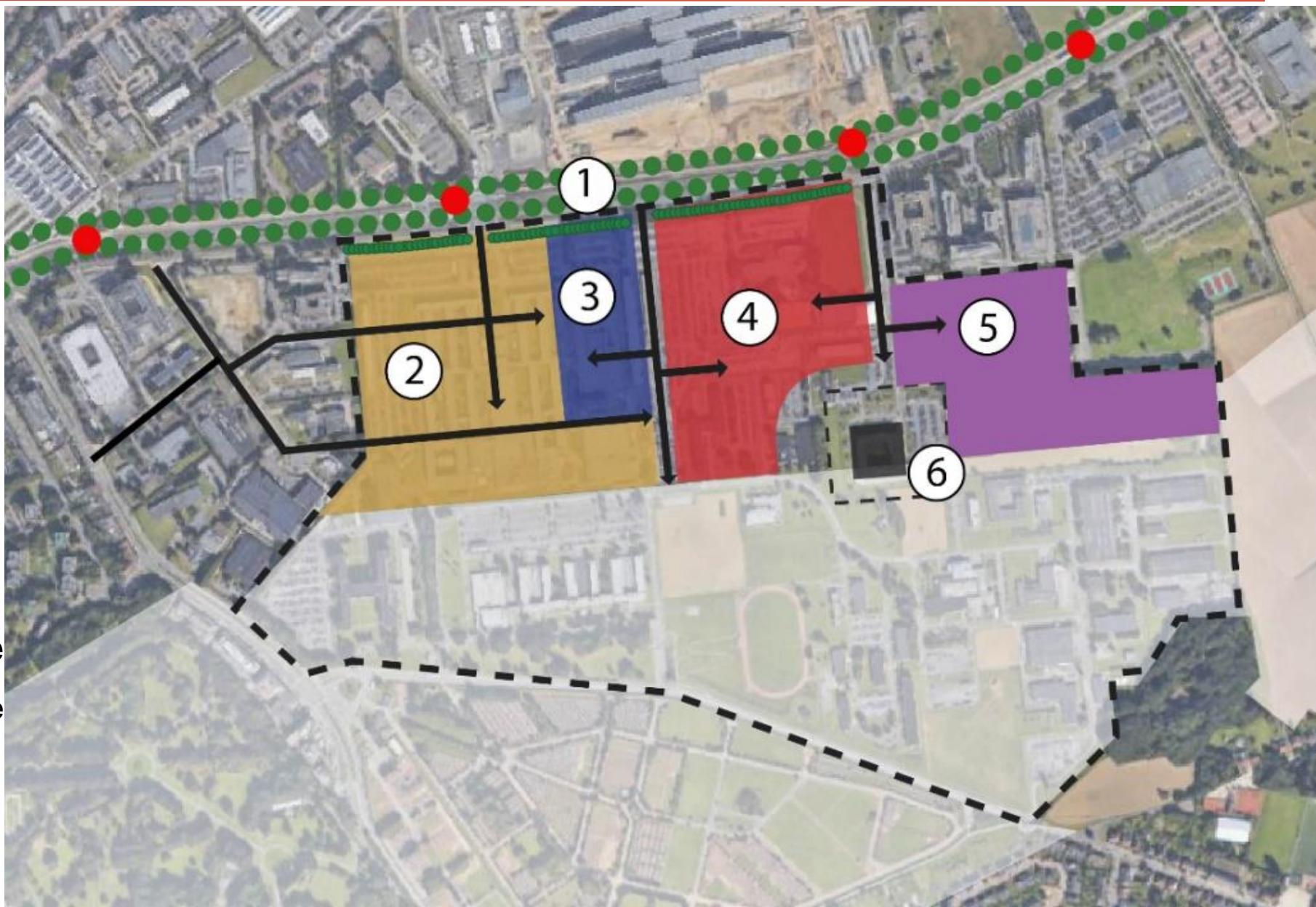

We made that: 'complete existing landscape value'

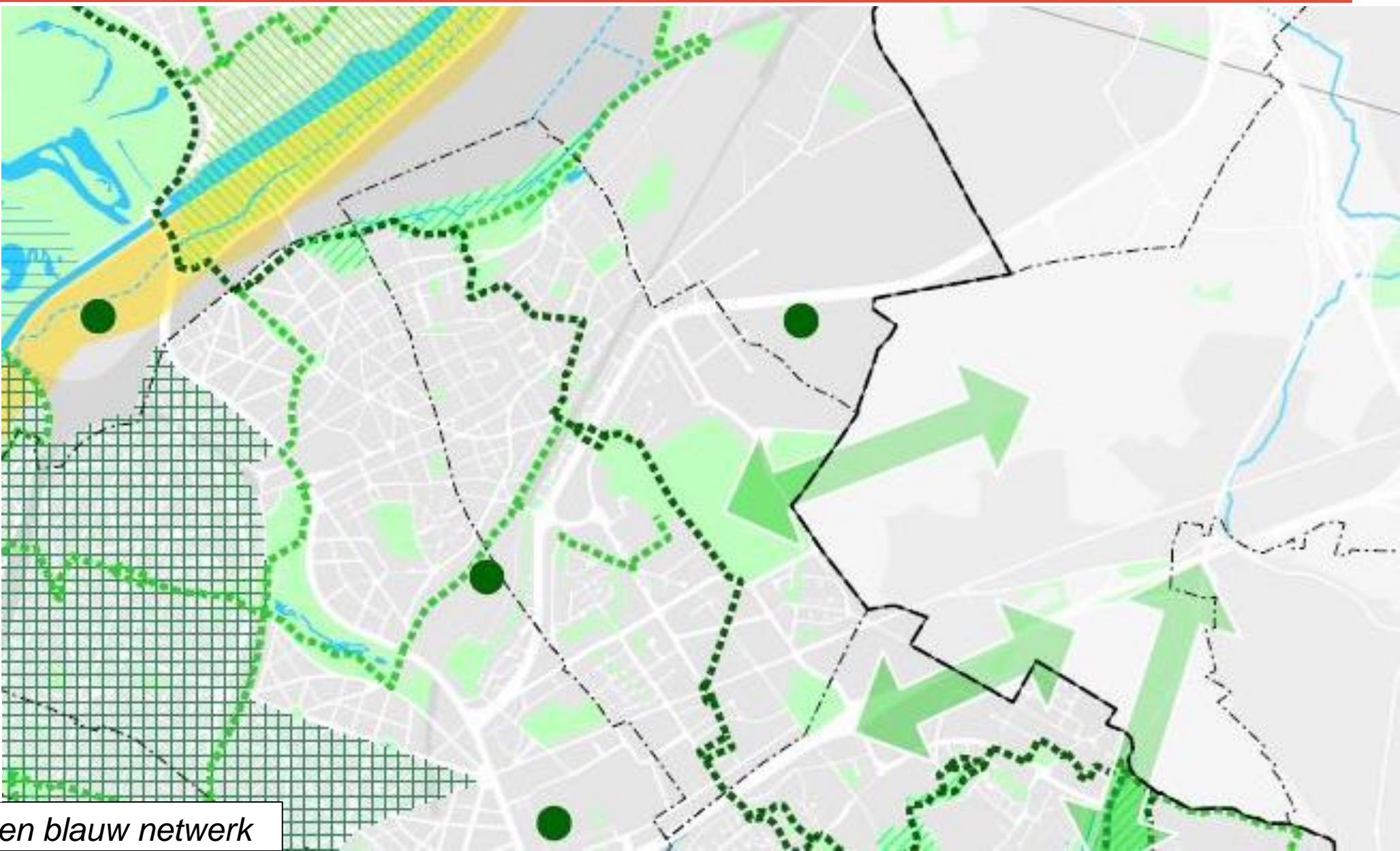

Ambition: Leopold 3, international blvd.

1. Park-boulevard
2. Eco-quartier urbain
  - 13. 5 ha, P/S: 2. 5 ?
  - mixte: économies + habitations + équipements
3. Ecole européenne (2023)
  - 3 ha, 20.000 m², 2500 élèves
4. QG Défense (2024)
  - 10 ha, 80.000 m²
  - +- 3.000 employées
5. Développement économique
  - P/S: 1,5 à 2, max.40% minralisé
6. Partnership for peace

Ambition: metropolitan landscape

Ambition: landscape + network

A metropolitan lung

- 200 ha: unique in Noordrand
- ecological corridor Brussels - Flanders
- eliminate cars
- coherence, identity, biodiversity, health, silence,...
- links to surroundings

Ambition: metropolitan landscape

Ambition: metropolitan landscape

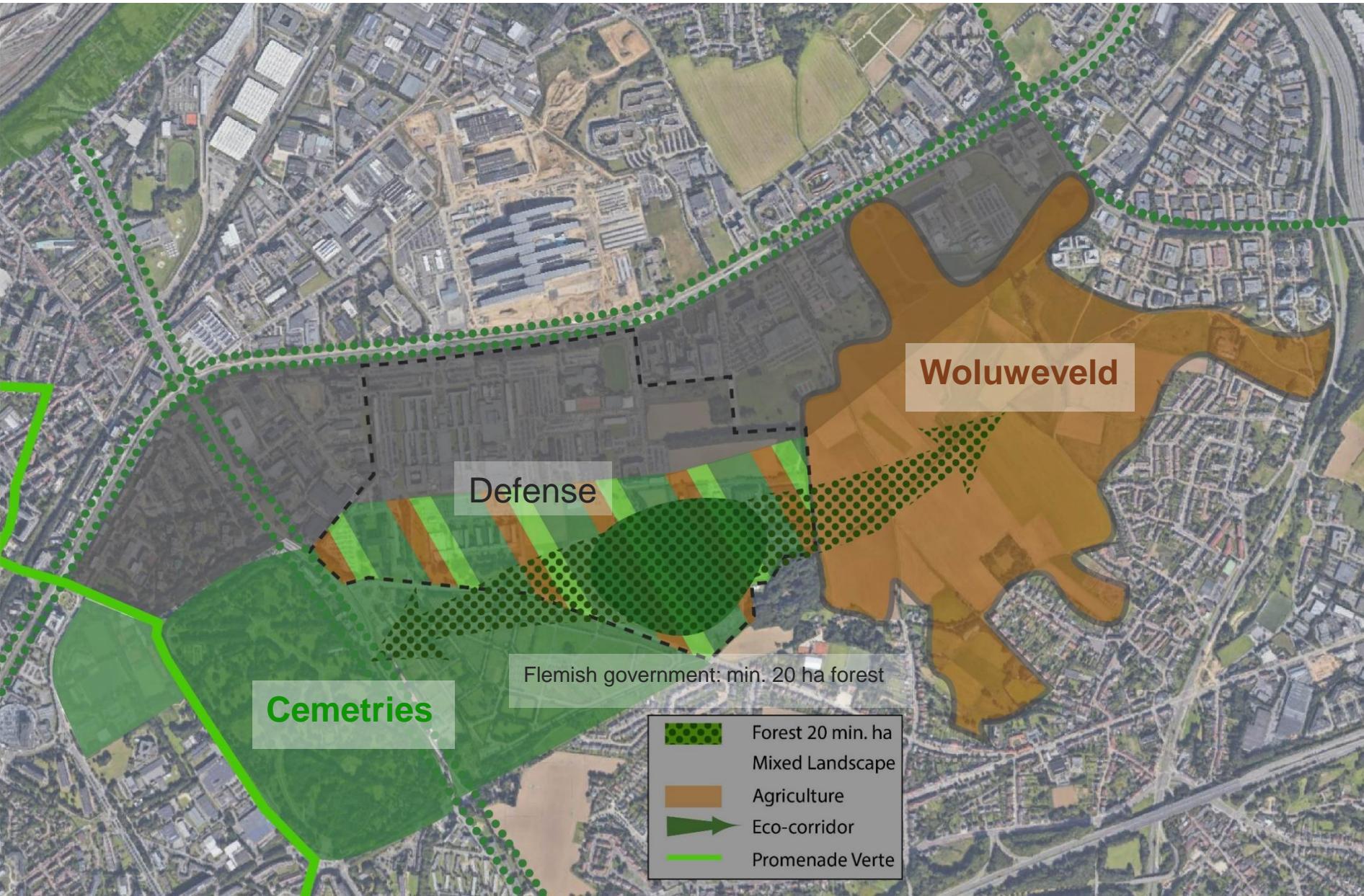

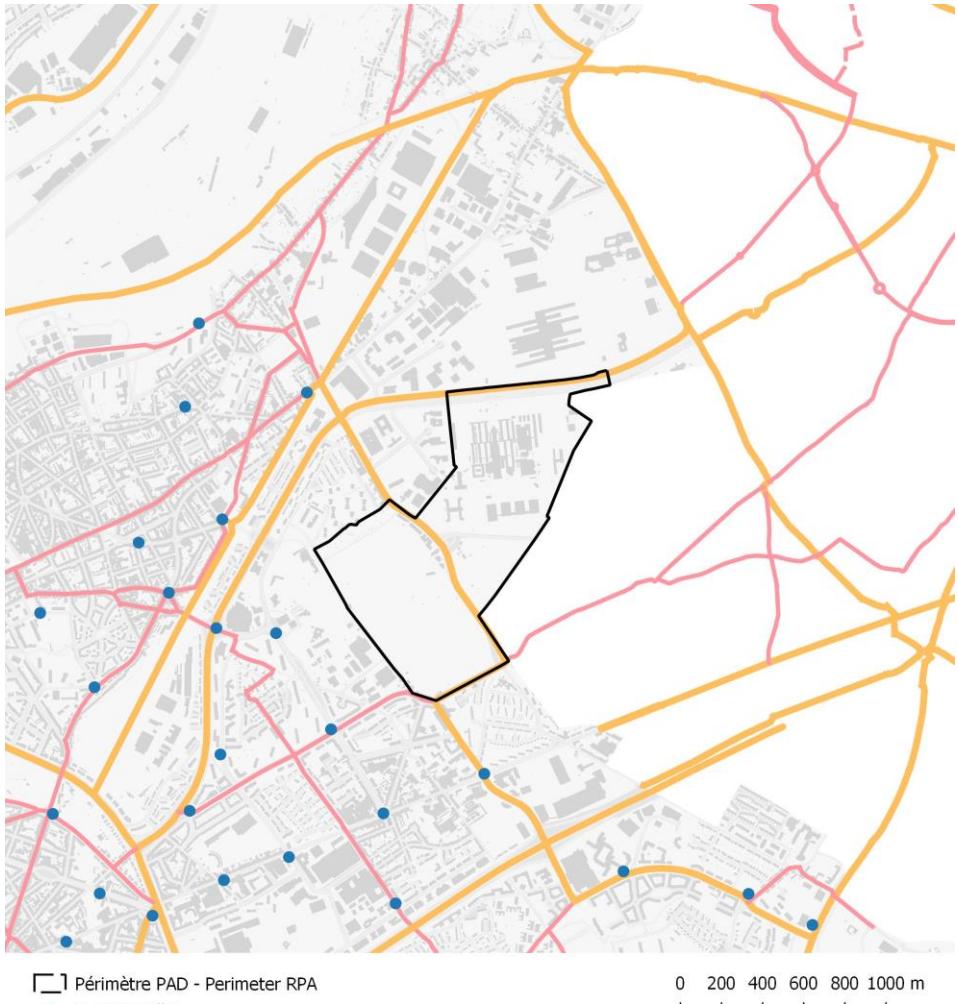
Ambition: metropolitan landscape

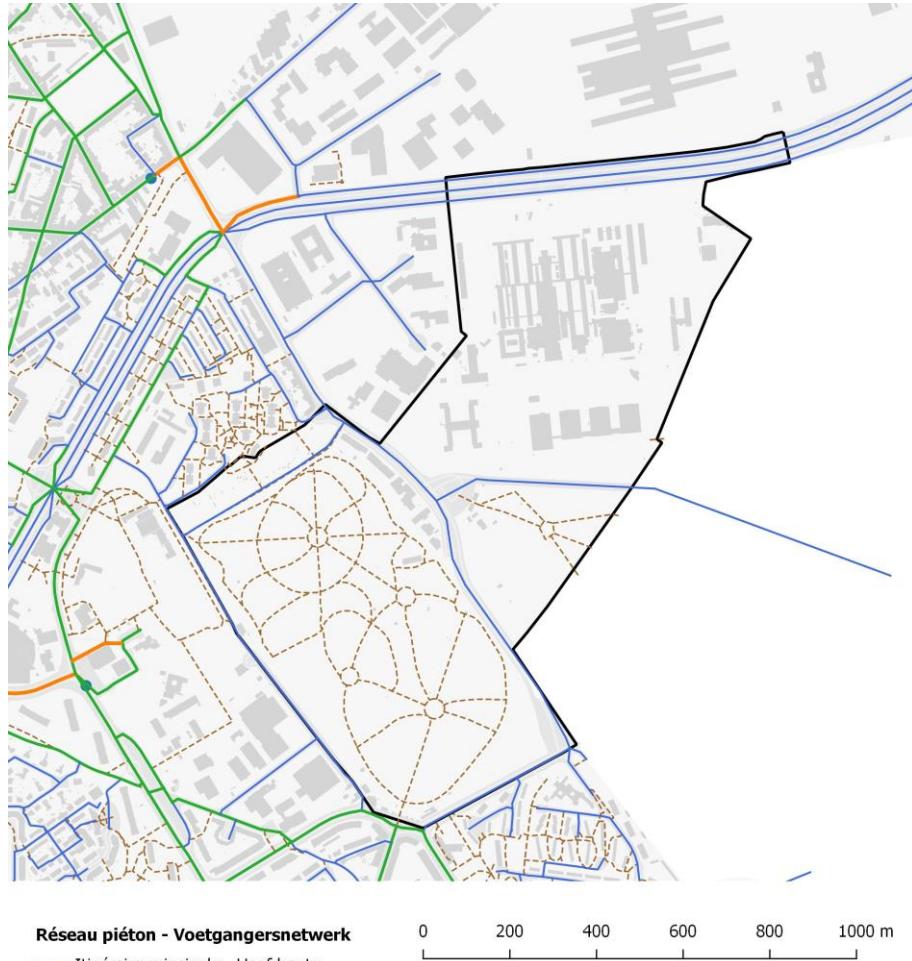
Ambition: metropolitan landscape

Ambition: active network

RER vélo en tant que base

Manque de liens piétonnes

Ambition: active network

Ambition: landscape + network

1. Parc écologique

- loisirs, santé, éducation
- agriculture urbaine
- récupérer bâtiment H ?
- récupérer infra sportif ?

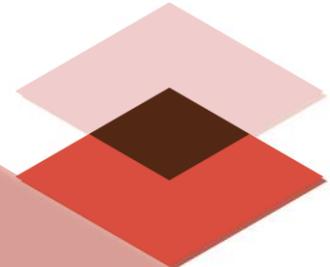
2. Corridor écologique

- dès cimetières au Woluwe
- min. 20 ha de forêt

3. Réseau actif

- Défense: récupérer voiries
- lier aux environs

perspective
.brussels

Contact
perspective.brussels,
Département Stratégie,
rue de namur 59, 1000 Bruxelles
défense@perspective.brussels
t02 435 42 00

Contact
perspective.brussels,
Departement Strategie,
Naamsestraat 59, 1000 Brussel
defensie@perspective.brussels
t02 435 42 00

Bureau bruxellois:

www.perspective.brussels

Bureau bruxellois de la planification / Brussels Planningsbureau

